

Väljaandja:	Kultuuriminister
Akti liik:	käskkiri
Teksti liik:	algtekst
Jõustumise kp:	27.11.2014
Avaldamismärge:	RT III, 02.12.2014, 1

Kultuurimälestiseks tunnistamine

Vastu võetud 27.11.2014 nr 299

Käskkiri antakse muinsuskaitseaduse § 12 lõike 1 ja § 25 lõike 1 alusel, arvestades Muinsuskaitseameti eksperdihinnangut ja Muinsuskaitse Nõukogu ettepanekut.

I KULTUURIMÄELSTISEKS TUNNISTAMISE ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

Laevavraki kultuurimälestiseks tunnistamismenetluse on algatanud Muinsuskaitseamet. Muinsuskaitseamet on koostanud laevavrakikohta eksperdihinnangu.

Laevavrakid on rahvusvahelise tähtsusega leiud, mis on seotud mitme riigi ajaloo ja nende kaitse alla võtmisel tulebmuuhulgas arvestada võimalike päritoluriikide huvide ja kaitsepraktikatega. Läänemere maades on vrakkide kaitse alla võtmisel üldlevinud kriteerium nendevanus – üldjuhul kuuluvad riiklikult kaitstavate vrakkide hulka automaatselt kõikvähemalt 100 aasta vanused vrakid. Kaitse allavõtmise järel kohalduvad mälestistele muinsuskaitseaduse asjakohased sätted, mis takistavad rahvusvahelise tähtsusega laevavrakkide kahjustamist või hävitamist ehitustegevuse või muude tööde või tegevuste käigus ning tagavad võimalike allveearheoloogiliste uuringute teadusliku väärtuse ja teostamise erialaspetsialistide poolt.

Allveelaeva „Akula“ vrakk lokaliseeriti Veeteede Ameti merepõhja mõõdistustööde käigus 2012. aastal. Vrakki asub territoriaalmeres Hiiu maast põhja suunas 26–29 meetrisügavusel. Allveelaev jäi koos meeskonnaga kadunuks I maailmasõja päevil 1915. aastal.

Allveelaeva vrakk võeti ajutise kaitse alla Muinsuskaitseameti peadirektori 30. juuni 2014. a käskkirjaga nr A-39, ettagada selle säilimine kultuuriväärtuse kindlaksteegemise ning asja mälestiseks tunnistamise menetlustoimingute ajaks.

Menetluse käigus kogutud info põhjal on nimetatud laevavrakki olulise kultuuriväärtusega ning vastab mälestise tunnustele. Samale järeldusele jõudis 11.09.2014. a Muinsuskaitse Nõukogu ja tegi kultuuriministrile ettepaneku tunnistada laevavrakki kultuurimälestiseks.

Vastavus mälestise tunnustele

Allveelaeva „Akula“ vrakk on rahvusvahelise tähtsusega arheoloogiline ajalooallikas ja merehaud, mis kannab endas informatsiooni allveelaevade arengust 20. sajandi alguses ja meresõjast. Mälestise tunnused: I maailmasõja aegse Tsaari-Venemaa allveelaeva vrakk ja inimsäilmete jäänused koos arheoloogilise ja loodusliku kontekstiga.

Kaitsevööndi määramine

Muinsuskaitseaduse § 25 kohaselt määratakse kinnismälestise kaitseks kaitsevöönd. Selle ülesandeks on tagada kinnismälestise ja seda ümbritseva maa-ala kultuuriväärtuslike struktuurielementide säilimiseruumilises kontekstis. Kaitsevöönd ei oleehituskeeluala, kuid kõik projektid, detailplaneeringud, ehitustegevus, kaeve- ja mullatööd kaitsevööndis tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga. Kaitsevööndi määramine ei mõjuta varem õigusjärgselt kehtestatud detailplaneeringute või väljastatud ehituslubade kehtivust.

Käskkirja punktis 1 nimetatud vraki kaitsevööndi määramisel käskkirjalises 1 toodud ulatuses on arvestatud, et oleks tagatud laevavraki kui arheoloogilise informatsiooni kandja ja seda ümbritseva kultuurikihi säilimise ning kaitse, juurdepääsu ja uurimisvõimalused.

Menetlusosalisteseisukohad

Allveelaeva „Akula“ vrakimälestiseks tunnistamise menetlemise käigus on viidud läbi toimingud vastavalt Vabariigi Valitsuse 10. septembri 2002. a määrusele nr 286 „Kultuurimälestiseks tunnistamise ja kultuurimälestiseks olemise lõpetamise ning kultuurimälestise andmete muutmise kord“.

Käskkirja punktis 1 nimetatud laevavrakki kuulub Eesti Vabariigile ning vastavalt Muinsuskaitseaduse § 3¹ lõikele 2 haldabseda mälestiseks tunnistamise järel Muinsuskaitseamet.

II KAITSE ALLA VÕTMINE

Muinsuskaitseaduse § 1 ja 2 kohaselt on kultuuriväärtus mälestis, mis on kaitse all olev kinnis- või vallasasi või selle osa või asjade kogum või terviklik ehitiste rühm, millel on ajalooline, arheoloogiline, etnograafiline, linnaehituslik, arhitektuuriline, kunstiline, teaduslik, usundilooline või muu kultuuriväärtus ning mis ontunnistatud mälestiseks muinsuskaitseaduses sätestatud korras.

Kultuuriväärtus on määratlemata õigusmõiste, mis tuleb igalüksikjuhtumil määratleda. Muinsuskaitseameti eksperdihinnangu ja uuringute ning Muinsuskaitse Nõukogu ettepaneku tulemusena on leitud, et käesoleva käskkirjapunktis 1 nimetatud laevavrakk on olulise kultuuriväärtusega ning vastabmälestise tunnustele.

Nimetatud laevavraki kaitse alla võtmise eesmärk on tagada sellesäilimine pikas perspektiivis. Kaitse alla võetava laevavraki puhul on võetud arvesse selle kultuuriväärtust, mis seisneb vraki allikaväärtuses, andes informatsiooni nii laevaehituse, meresõidu, kaubanduse kui ka rahvusvaheliste suhete kohta erinevatel ajaloo perioodidel. Laevavrakid on rahvusvaheline pärand ja nende kaitse ja säilimise korraldamine on rannikuriigi kohustus.

III OTSUS

1. Tunnistada kultuurimälestiseks **allveelaeva „Akula“ vrakk** (asukoht territoriaalmeri, Läänemeri, mälestise piiri koordinaadid x: 6557313, y: 396622; x: 6557313, y: 396701; x: 6557263, y: 396701; x: 6557263, y: 396622), mälestise liigiga arheoloogiamälestis.

2. Kehtestada käesoleva käskkirja punktis 1 nimetatud mälestisele kaitsevöönd 2 kaabeltaud mälestise piirist vastavalt kaardile käskkirja lisas 1.¹

3. Punktis 1 nimetatud mälestise andmed, asukoht ja kaitsevööndi piirid kantakse kultuurimälestiste riiklikusse registrisse ning asukoht ja kaitsevööndi piir kantakse lisaks Maa-Ameti kaardile.

4. Käesoleva käskkirja aluseks olevate Muinsuskaitseameti eksperdihinnangu ja Muinsuskaitse Nõukogu ettepanekuga on võimalik tutvuda Muinsuskaitseametis.

5. Käesolevat käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja avalikult teatavaks tegemisest Riigi Teatajas, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

¹Kaitsevöönd on märgitud käskkirja lisas esitatud kaardil, mille koostamisel on kasutatud Eestipõhikaarti ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Muinsuskaitseametis, kultuurimälestiste riiklikus registris (<http://register.muinas.ee/>) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Urve Tiidus
Minister

[Lisa](#) Laevavraki kaitsevööndi kaart kahel lehel